

निर्धार (von धृ with निस्) m. 1) *Hervorziehung, Absonderung, Hervorhebung unter Mehreren* Vop. 5, 23. 24. — 2) = निश्चय *Bestimmung* ÇKDr. Wils.

निर्धारण (wie eben) n. 1) *das Hervorziehen, Absondern, Hervorheben unter Mehreren* P. 2, 2, 10. 3, 41. 5, 3, 92. Schol. zu P. 1, 1, 47. द्विबह्वनामेकनिर्धारणम् Vop. 7, 96. ÇAṆK. zu BṚH. ÂR. Up. S. 189. SÂH. D. 71, 14. — 2) = निश्चय *Bestimmung* ÇKDr. VARÂH. BṚH. S. 2, d (A. Bl. 2, a).

निर्धारतृ (निस् + धा°) adj. f. स्त्री *keine Abkömmlinge des Dhṛtarâshira habend, frei von ihnen*: °राष्ट्रा पृथिवीं कर्तास्मि MBh. 2, 2558. 3, 10280. 8, 3790.

निर्धार्य adj. v. l. für निर्वाय *mutig zu Werke gehend* RAMÂN. zu AK. 3, 1, 13. ÇKDr.

निर्धूम (निस् + धूम) adj. *rauchlos*; davon nom. abstr. °त्वं n. Devl-Bhâg. P. in Verz. d. Oxf. H. 80, b, 9.

निर्धौत s. u. 2. धाव् mit निस्.

निर्धोपन (vom caus. von ध्या mit निस्) n. *das Herausblasen* Suçr. 1, 99, 17.

निर्ममस्कार (निस् + न°) adj. f. स्त्री 1) *Niemand huldigend* MBh. 1, 4600. 12, 8832. या निर्ममस्कारा निवृत्ता देवपूजनात् R. 2, 24, 24. — 2) *dem Niemand huldigt, von Allen verachtet* M. 9, 239. BHÂT. 9, 60.

निर्नर (निस् + नर) adj. *menschenleer*: नृलोको निर्नरं कृत्वा HARIV. 4329.

निर्नाथ (निस् + नाथ) adj. *keinen Beschützer habend*; davon nom. abstr. °ता f. *Schutzlosigkeit* MBh. 3, 2566.

निर्नाभि (निस् + नाभि) adj. *nicht bis zum Nabel reichend*: °कौशेय KUMÂRAS. 7, 7. *vestis serica, ultra umbilicum pertinet* St.

निर्नाशन (vom caus. von नष् with निस्) n. *das Vertreiben, Verscheuchen*: शाक° MBh. 12, 1039.

निर्नाशिन adj. *vertreibend, verscheuchend*: मिथ्यात्व° ÇATR. 14, 341. Geht auf ein nicht zu belegendes nom. act. निर्नाश (von नष् with निस्) zurück.

निर्निद्र (निस् + निद्रा) adj. *schlaflos* RîGA-TAR. 2, 98. 4, 89. Davon nom. abstr. °ता f. *Schlaflosigkeit* 3, 525. चतुषोः AMAR. 29.

निर्निमित्त (निस् + नि°) adj. *keine Veranlassung habend* HALÂJ. 4, 89. °तम् adv. *ohne Veranlassung* VARÂH. BṚH. S. 4, 9. 46, 10 (11). निर्निमित्तकृत *ohne Veranlassung entstanden, wobei die Ursache nicht wahrzunehmen ist*: अतिवृष्टि 21, 32.

निर्निमेष (निस् + नि°) adj. *nicht blinzeln*: चतुस् ÇATR. 1, 161.

निर्निरोध (निस् + नि°) adj. f. स्त्री *ungehemmt*: विविधघटनासिद्धयः RîGA-TAR. 2, 93.

निर्निडि (निस् + नीड) adj. *mit keinem Neste versehen*: वट Bhâg. P. 4, 6, 32.

निर्वन्ध (von बन्ध mit निस्) m. 1) *das Bestehen auf (loc.), Beharren bei, Beharrlichkeit* AK. 3, 4, 31, 238. H. 1500. अथ वा गोषु निर्वन्धः HARIV. 10966. स विदित्वाय भार्यायास्तं निर्वन्धं विकर्मणि Bhâg. P. 3, 14, 30. अन्तर्यं ज्ञातनिर्वन्धम् MBh. 5, 3714. नेदानीमतिनिर्वन्धं शोके त्वं कर्तुमर्हसि 12, 1364. क एष नामग्रहणे भवतो निर्वन्धः DhûRTAS. in LA. 73, 8. ज्ञातो वै वैरनिर्वन्धः कुलेन सह तस्य वै MBh. 2, 761. तदस्मिन्कार्यनिर्वन्धे समुत्पन्ने मुदार्णो R. 5, 53, 10. अयस्तुनिर्वन्धपरा KUMÂRAS. 5, 66. आ-

तुरनुशासननिर्वन्धाव्यवृत्तम् Bhâg. P. 5, 9, 8. न कर्तव्यो हि निर्वन्धो निर्वन्धो हि तयोदयः MBh. 5, 4117. 3719. 2, 2214. 5, 7115. 9, 1699. RAGH. 5, 21. MÂLAV. 13, 16. निर्वन्धं न स तं ज्ञेयं KATHÂS. 25, 246. VP. bei Muir. Sanskrit Texts I, 147, N., Z. 8. Bhâg. P. 4, 8, 32. 7, 3, 12. ततः सा वल्लभा तस्य निर्वन्धमकरोत् sie drang in ihn KATHÂS. 1, 25. यथा निर्वन्धतः प्राप्तो गालवेन पराजयः MBh. 5, 3720. 3739. 3, 15544. अतिनिर्वन्धतश्चैवं पृच्छतम् überaus dringend KATHÂS. 26, 161. निर्वन्धातैः स पृष्ठः 6, 76. शोकं भरत नात्यर्थं निर्वन्धात्कर्तुमर्हसि ohne davon abzulassen R. GORR. 2, 85, 17. चकार तद्वधापायानिर्वन्धेन Bhâg. P. 7, 5, 42. निर्वन्धपृष्ठं dringend gefragt RAGH. 14, 32. KATHÂS. 12, 160. 17, 74. 96. अतिनिर्वन्धरूपं dessen Zorn nicht anhaltend ist RAGH. 16, 80. — 2) *das Beschuldigen* (vgl. Jmd Etwas anhängen): गुरोश्चालीकनिर्वन्धः M. 11, 55 (MBh. 5, 1534). R. GORR. 2, 79, 17. — 3) viell. *Händel, Streit* (vgl. निर्वन्धनीयः) गुरुणा चैव निर्वन्धो न कर्तव्यः कदा च न। अनुमान्यः प्रसाद्यश्च गुरुः क्रुद्धः MBh. 13, 5034. — Vgl. निर्वन्ध.

निर्वन्धनीय (wie eben) n. viell. *Händel, Streit* (vgl. निर्वन्ध 3): कुर्यान्निर्वन्धनीयं यद्वात्रा ज्येष्ठेन नारद। स्वर्गारुखिलोपेन धर्षणा स्यात्परा मम II HARIV. 7267.

निर्वन्धिन् (von निर्वन्ध) adj. *auf Etwas bestehend*: महत्पुनर्ये निर्वन्धो MBh. 5, 4901. गूर्जरोच्छेद° Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 26, Cl. 12.

निर्वन्धु (निस् + व°) adj. *keine Angehörigen habend* MBh. 7, 8996.

निर्वर्कण n. = निर्वर्कण NîLAK. zu AK. 2, 8, 81. ÇKDr.

निर्बाध (von बाध् mit निस्) m. *Vorsprung (an einem Körper)*; Knopf, Zacke TS. 5, 1, 10, 3. ÇAT. BṚ. 6, 7, 1, 2. 7, 4, 1, 10. Schol. zu KÂTJ. ÇM. 16, 5, 1. निर्बाधे करु scheint eine sprichwörtliche Redensart zu sein, viell. so v. a. in die Ecke schieben, beseitigen TS. 5, 1, 10, 4.

निर्बाधिन् (von निर्बाध) adj. *mit Knöpfen u. s. w. versehen* TS. 5, 1, 10, 4.

निर्वुद्धि (निस् + बु°) adj. *unvernünftig, dumm* MâKÂH. 8, 14. PÂÑKÂT. I, 245.

निर्वृत्त (निस् + वृत् + कृत) adj. *enthüllt* H. 1183.

1. निर्भक्त s. u. भञ्ज् mit निस्.

2. निर्भक्त (निस् + भक्त) adj. *ohne Essen genossen, allein für sich genommen*; von einer Arznei Suçr. 2, 554, 9. 7.

निर्मट adj. = दृढ *fest* ÇKDr. und Wils. angeblich nach TRÎK.; die Calc. Ausg. liest aber (3, 1, 19) निर्वक्.

निर्भय (निस् + भय) 1) adj. f. स्त्री a) *furchtlos* TRÎK. 3, 1, 21. MBh. 6, 729. 2964. HARIV. 4471. R. 1, 47, 9. 2, 22, 9. 3, 23, 35. 62, 1. KATHÂS. 5, 82. 20, 183. PÂÑKÂT. 13, 3. Bhâg. P. 2, 2, 28. सुर° vor den Göttern sich nicht fürchtend R. 4, 48, 17. — b) *von Gefahren frei, sicher*: राष्ट्र M. 9, 255. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des 13ten Manu HARIV. 489.

निर्भर (निस् + भर) adj. f. स्त्री 1) *heftig, stark, übermäßig* AK. 1, 1, 1, 62. 3, 5, 2. H. 1506. 1535. °परिर्मभ Git. 5, 7. °रुक्तीडा BHÂT. 1, 25. °संभोग RîGA-TAR. 5, 230. °प्रणयिता AMAR. 42. °स्मर Git. 12, 1. PRAB. 19, 13. °रम् adv. *heftig, im Uebermaasse, sehr*: अलिङ्ग्य HIT. 29, 13. Git. 1, 48. °पीत KATHÂS. 26, 144. विपीदिष्यति ÇATR. 14, 230. प्रसुप्तः *fest eingeschlafen* HIT. 50, 2. — 2) am Ende eines comp. voll von,